

שני קטעים מתוך 'אש חיוורת'

קאנטו ראשון

הייתי צל של ציצינית קטולה
בידי שמשה שנדמתה כחלה ;
הייתי כתם מוך, אך לעופף
הוספתי עוד ברום המשמקה.
גם מבפנים הכפלנו מחדש
אני, אהיל, תפוח על מגש :
חשפתי את הליל והשמשה
תלתה רהוט בגן המדשא ;
ומה שמח לבי כששילג צח
מלא את חלוני, ואז הונח
כל פריט רהוט ממש על הקרקע
שם, בממלכת בדלח מבהיקה !

צלום חוזר : שלגים – כל פתית יורד
אטי, אטום, חסר צורה, נודד,
צחות כהה בבקר החור
נארזיות טובלות באור ענר
ואז - בכחל הדרגתי, חוזה
נחזיון נטוים אט זה בזה,
ואז, בשוב השחר האפור –
רגליו של מי – תוהים גבישי הכפור –
עברו בדרך הריק של המשעול ?
בשפת החרף, לימין משמאל :
זה פסיק, זה חץ הפוך ; יש רעיון ?
עוד פסיק, עוד חץ הפוך... רגלי פסיון !

קאנטו שלישי

"חזיתי כמבעד לעשן
בקמורי הרסם הלבן".

אם שמיט לוכד על חוף אי לא נודע
חיה בלתי מכרת למדע
שאַת עורה פושט אחר כך סמית –
האי זוכה להכרה רשמית.
אור אוביקטיבי קם בעלטה –
מזרקתנו לגל-עד היתה,
קשה כשן, פעצם מצקה
נהמונית כמעט בהן צדקה!

כתבתי לכותב המאמר,
ג'ים קואוטס. קבלתי כתבת. לא לתר
נסעתי שלוש מאות מיל לפגשה.
הגברת, מנהמת ברגשה,
כחלת שער נעדונית שומות,
ארבה בין רשתותיה הבשומות.

"מי לא יסכים לפגש אמן נכבד
קמוך, אדוני?" פמה נחמד
שבאתי! אך כל נסיון נואש
לשאל אותה דבר-מה נדחה בקש:
"אולי בהזדמנות". קואוטס יאתר
את קשקושיה. מילא, נותר.
הלעטתי בעוגות, הכל הפך
למעין בקור סלוני מגחך.
"לא יאמן", אמרה, "שזה אמה!"
שירי ב-Blue Review רגשו אותה -
"ההוא על הזמן כלון... אחיניתי
נסעה למטרהוּרן. לנעתי
גם השני מקסים - הצליל... רק מה
פונתך? – אבל אני סתומה!"

כְּזֹאת הֵיטָהּ. יִכְלֹתִי, כְּמוֹכֶן,
 לְשֹׂאֵל עוֹד עַל הַרְסָס הַלְבָּן,
 שְׁקִמּוֹרֵי "מַעֲבָר לְמֶסֶךְ"
 נִגְלוּ לְשִׁנְיָנוּ. לוֹ נִהְגְתִי כֵךְ
 הֵיטָה עֲטָה עָלָיו כְּעַל קַרְבָּה
 נְלַכְבֶּת, כְּעַל עֲבוֹתוֹת אֲחֵנָה
 שְׁיֵאֲחֶדוּ אֶת נִשְׁמוֹתֵינוּ עַד
 שְׁשִׁנְיָנוּ נַעֲשֶׂה אֲחִים מִיָּד,
 וְחִבּוּקִים נִרְטֹט עָלֵי סֶפוֹ
 שֶׁל חֲטָא בְּשָׂרִים עֲנֹג. "אֶסֶע, אֶפּוֹא,
 כְּכֹר מֵאַחֵר..."

אֶל קוֹאוּטָס נִסְעָתִי חֵישׁ.
 רְשִׁימוֹתָיו אֶבְדוּ, אֶבֶל הָאִישׁ
 גָּשֵׁשׁ בְּתִיק, הִצִּיץ בְּמֵאֶמֶר:
 "אֵינְ שׁוֹם הֶבְדֵּל, גַּם סִגְנוֹנָה נִשְׁמַר.
 יֵשׁ טְעוֹת דְּפוּס זְנִיחָה אֲחַת, אֲגַב:
 רְקָס, לֹא רְקָס. הַמְגָע נִשְׁגָּב".

'אש חיוורת' (*Pale Fire*), הרומן החמישי שכתב ולדימיר נבוקוב בשפה האנגלית, יצא לאור ב-1962. הרומן נפתח בפואמה בת ארבעה שירים שכתב המשורר המנוח ג'ון שייד, אחת הדמויות ברומן. המשכו הוא הערות לפואמה ומפתח עניינים, שניהם פרי עטו של צ'רלס קינבואוט, עורך-מטעם-עצמו הסבור כי הפואמה מספרת עליו.

שני הקטעים המובאים כאן לקוחים מן השיר הראשון ומן השיר השלישי של הפואמה. הראשון הוא הפתיחה של הפואמה ואילו השני מספר סיפור טראגי: המשורר ג'ון שייד ראה לנגד עיניו מזרקה לבנה בשעת מוות קליני. לאחר ששב לאיתנו הוא מופתע לקרוא בעיתון מאמר על אשה שחוותה חוויה זהה. היא מספרת:

"Beyond that orchard through a kind of smoke
 I glimpsed a tall white fountain and awoke".

– אולם לבסוף מתברר לשייד שנפלה טעות דפוס במאמר והכוונה היתה להר (mountain) ולא למזרקה (fountain). כך, בשל אות אחת, נגוזת התוכנה שהיתה לשייד על העולם הבא. האתגר שעמד לפני הוא למצוא מלה או צירוף מלים שמשמעותו "מזרקה", אך בשינוי אות אחת תשתנה משמעותו ל"הר". הצירוף שבחרתי הוא: "קימורי הרסס הלבן" <="קימורי הרסס הלבן".

(תרגם מאנגלית והעיר: רונן סוניס)